O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIY-
SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Ro‘yxatga olindi: № 60920100 - ATG1210 ATG1310 2024 yil “10 14		**“TASDIQLAYMAN”** SamDU rektori: ________ R.I.Xalmuradov 2024 yil “__” ______

Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	900 000 – Sogliqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	920 000 – Ijtimoiy ta’minot
Ta’lim yo‘nalishi:	60920100 – Ijtimoiy ish

Fan/modul kodi		O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar	
ATG1210		2024-2025	II	6	
ATG1310		2025-2026	III	4	
Fan/modul turi		**Ta'lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**	
Majburiy		O'zbek		6	
1.	**Fan nomi**		**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Umumiy (soat)**
	Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish		76 54	104 66	180 120

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**I. FANNING MAZMUNI** **Fanni o'qitishdan maqsad** – Talabalarga turli guruh va qatlamlar bilan ijtimoiy ishni tashkillashtirishni o'rgatish. **Fanning vazifasi** – Talabalarni aholining turli guruhlarining asosiy xususiyatlari bilan tanishtirish; - aholining turli guruhlari bilan ishlash uchun ijtimoiy xizmatlar faoliyatini tashkil etish amaliyotini tavsiflash;
	Fan mazmuni
	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza 36 s.
M1	**Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat.** Boy ilmiy-madaniy merosimiz, qadimiy urf-odat hamda an'analarimizdan ayonki, har qanday zamon va makonda ham oila biz uchun muqaddas qadriyat sanalgan. Binobarin, tarbiyaviy, ma'naviy-ma'rifiy, ruhiy-axloqiy, iqtisodiy-huquqiy munosabatlarga asoslangan ijtimoiy birlik hisoblanmish oila qanchalik mustahkam bo'lsa, jamiyat ham shunchalik barqaror taraqqiy etishini ajdodlarimiz juda yaxshi anglashgan. Bugungi shiddat bilan o'zgarib borayotgan globallashuv davriga kelib ham O'zbekiston o'z istiqboli va kelajagini oilani rivojlantirish, uni e'zozlashda, deb bilayotgani yuqoridagi an'anaviy qadriyatlarimizni yanada boyitgan holda zamonaviy, namunali va farovon oilani barpo etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanganida ham yaqqol namoyon bo'lmoqda.

M2	**Oila ijtimoiy ish ob'ekti sifatida.** jtimoiy ish — bu odamlar va ijtimoiy guruhlarga qo'llab-quvvatlash, himoya qilish, tuzatish va ijtimoiy reabilitatsiya qilish orqali shaxsiy va ijtimoiy qiyinchiliklarni yengishda yordam berishga qaratilgan professional faoliyat. U yolg'iz nafaqaxo'rlar va nogironlarga yordamni ham, shuningdek, qiynalgan bolali oilalar, uysizlar, giyohvandlar, aroqxo'rlar va ruhiy kasallarga yordamni ham o'z ichiga oladi.
M3	**Ijtimoiy ishda mahalla institutining roli.** Mahallalarni qo'llab-quvvatlashni yanada takomillashtirish, mahallabay ishlashga mas'ul bo'lgan shaxslar faoliyatini samarali tashkil etish va ularning hamkorligini ta'minlash hamda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 127-moddasiga muvofiq fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini amalga oshirishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish, ularga qonunda belgilangan vakolatlarini amalga oshirishda ko'maklashish maqsadida, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21-dekabr 2023-yilda "Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida" gi farmoni qabul qilinib, ijroga qaratildi. *Ijtimoiy xodim* - og'ir ahvolga tushib qolgan va og'ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar va oilalarni aniqlash, ularning ehtiyojlariga qarab, kompleks yondashuv asosida professional ijtimoiy xizmat ko'rsatish va yordamlarni tashkil etadi.
M4	**Bolalar bilan ijtimoiy ishning normativ-huquqiy va aksiologik asoslari.** O'zbekiston davlat siyosati bola huquqlarini himoya qilinishing eng asosiy tamoyilini, ya'ni bola manfaatlarini yaxshiroq, ta'minlash tamoyilini amalga oshirishga qaratilgan. O'zbekistonda inson manfaatlari himoya qilinadigan fuqarolik jamiyati shakllanmoqda. Ijtimoiy yo'naltirilgan bozor munosabatlari to'la quvvat bilan shakllanmoqda. Bularning hammasining tagida bir narsa - komil inson, mustaqillik g'oyalariga sadoqatli, bu muqaddas an'analarni davom ettiradigan, har tomonlama barkamol yangi avlodni vujudga keltirish maqsadi yotadi.
M5	**Oila bilan ijtimoiy ishning tashkiliy jihatlari.** Oila kodekisi, oila tushunchasi, oilaning funksional xususiyatlari, oila turlari, oila energetikasi, oila tizmi, oilaning chegarasi va hududi.
M6	**Oilalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari.** Oilalar bilan ijtimoiy ish - bu oilaviy tizimlarning faoliyatini qo'llab-quvvatlash va yaxshilashga qaratilgan professional faoliyat. U ijtimoiy adolat, tenglik, har bir oila a'zosining huquq va qadr-qimmatini hurmat qilish tamoyillariga asoslanadi. Oilaviy ijtimoiy ish oilalarga qiyinchiliklarni yengish, nizolarni hal qilish, o'z resurslarini rivojlantirish va hayot sifatini yaxshilashga yordam beradigan turli usullar va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Oilaviy munosabatlarni mustahkamlash, oiladagi zo'ravonlikning

	oldini olish, farzand tarbiyasida ota-onalarni qo'llab-quvvatlash va boshqalar kabi muayyan maqsadlarga erishishga qaratilgan.
M7	**Addiktiv xatti harakat va uning namoyon bo'lishi.** Addiktiv xulq-atvor — insonning ruhiy holatini o'zgartiruvchi narsalarni (alkogol va chekishni ham o'z ichiga oladi) noto'g'ri qo'llash orqali yuzaga keluvchi xulqatvorning buzilishi (ruhiy va jismoniy qaramlik vujudga kelgunga qadar). "Shaxsning og'ishgan xulqi" o'ta murakkab va ko'p obrazli kategoriyasi ichida tobe axloq yoki bog'lanib qolgan deb nomlanuvchi guruhcha ajratiladi. Shaxsning tobe axloqi ozida jiddiy ijtimoiy muammoni aks ettiradi, chunki aniq korinib turgan shaklda ishga layoqatini yoqotish, atrofdagilar bilan janjallar, jinoyat sodir etish kabi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, bu deviatsiyaning u yoki bu tarzda istalgan oilaga tegishli bolgan birmuncha keng tarqalgan turi.
M8	**Ayollarga qaratilgan ijtimoiy ish.** O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, ularning turli soha va tarmoqlarda o'z qobilyat va imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishi uchun shart-sharoit yaratish, huquq va qonuniy manfaatlariga so'zsiz rioya qilinishini ta'minlash, onalik va bolalikni har tomonlama qo'llab-quvvatlash hamda oila institutini mustahkamlash borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.
M9	**Ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ish.** Aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj toifalari (nogiron bolalar, ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalar, shuningdek, ijtimoiy-huquqiy xavf guruhidagi bolalar) bolalariga har tomonlama tibbiy-ijtimoiy, psixologik-pedagogik yordam va konsultativ-huquqiy yordam ko'rsatish.
M10	**Xavf ostida bo'lgan bolalarning umumiy xususiyatlari.** Xavf ostida bo'lgan oila bolalari, o'qituvchilar, mahalla ijtimoiy xodimlari, —Insonl ijtimoiy xizmatlari markazi, hamkorlik.
M11	**Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan bolalarni ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash.** Yetim bolalar, ota-onaqaramog' isizqolganbolalar, ijtimoiy himoya, ijtimoiy ishchi, Mehribonlik uylari, ijtimoiylashuv, bolalar muassasalari, ishtimoiymoslashuv.
M12	**Bolalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari.** Ijtimoiy ishchi oilaning muammolarini hal qilishga yordam beradigan mavjud resurslar va xizmatlar haqida ma'lumot berib, oilaning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Shuningdek, bu oilalarga o'z maqsadlariga erishish va hayotlarini yaxshilash uchun o'zo'zini boshqarish, rejalashtirish va tashkil etish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.
M13	**Aholida giyohvandlikning oldini olish bo'yicha ishlarni tashkil etishning strategiyasi va asosiy yo'nalishlari.** Narkomaniyaning birlamchi, ikkilamchi va uchinchi darajali profilaktikasi. Ijtimoiy reklama. Giyohvandlikning oldini olish va narkotik moddalarning noqonuniy

	aylanishiga qarshi kurash sohasida xorijiy, xalqaro tashkilotlar yoki chet el davlatlari, shuningdek boshqa yuridik shaxslar tomonidan moliyalashtiriladigan texnik ko‘maklashish loyihalari/dasturlarini amalga oshirish tartibi to‘g‘risida nizom.
M14	**Alkogolizm (alkogolizm va alkogol kasalligi. Alkogolizmning oldini olish choralari.** Alkogolizm — tibbiyot nuqtai nazaridan spirtli ichimliklarni mudom ichaverish oqibatida ro‘y beradigan surunkali kasallik; ashaddiy ichkilikbozlik. Keng ma’noda — spirtli ichimliklarni me’yoridan ortiq ichishning kishilar sog‘lig‘i va mehnat qobiliyatiga, ma’naviy va maishiy hayotiga, shuningdek jamiyat farovonligiga yetkazadigan zararlari majmui. Alkogolizm individual va ijtimoiy hayotning hamma shakllariga ta’sir ko‘rsatadi. Ichkilik ta’sirida odamlar jamiyat va davlat oldida mas’uliyat sezish hissini yo‘qotib qo‘yadi, bezorilik va qonunni buzishga aloqador boshqa xatti-harakatlarni qilishi mumkin.
M15	**Tamaki chekish va tamaki chekishni oldini olish choralari.** Chekish – ayrim tutovchi o‘simlik mahsulotlari (tamaki, af’yun va boshqalar) tutunidan nafas olish. Tamaki chekish keng tarqalgan zararli odatlardan bo‘lib, chekuvchi va uning atrofidagi odamlar sog‘lig‘iga yomon ta’sir etadi;Chekish o‘ta zararli bo‘lgani uchun keyingi paytlarda qator mamlakatlarda, jumladan, O‘zbekistonda ham chekishga qarshi qaratilgan bir qancha tadbirlar amalga oshirilmoqda, tamaki mahsulotlarini reklama qilish va uni bolalarga sotish, jamoat joylarida va transportda chekish taqiqlanadi va hokazo.
M16	**Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan ayollarga qaratilgan ijtimoiy yordam va ularni qo'llab-quvvatlash.** Og‘ir ijtimoiy vaziyatga tushib qolgan xotin-qizlarga moddiy yordam ko‘rsatish;oilaviy va xususiy tadbirkorlik, hunarmandchilikni tashkil etishda ko‘maklashish; mehnat bozorida talab yuqori bo‘lgan kasblar bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarni egallashda ularga ko‘maklashish va rag‘batlantirishdan iborat.
M17	**Yosh oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish texnologiyalari.** Oilalarni sifatli qo’llab-quvvatlash ijtimoiy ishning asosidir. UNICEF vazirlik va uning hududiy bo’limlari bilan ijtimoiy xodimlar salohiyatini oshirish va hamjamiyat darajasida oilalarga xizmat ko’rsatish sifatini yaxshilash bo’yicha hamkorlik qilmoqda. UNICEF Mahalla va oilani qo’llab-quvvatlash vazirligi va Respublika bolalar ijtimoiy moslashuvi markazi bilan hamkorlikda mutaxasisslar uchun O’zbekistondagi oilalar va bolalarni ijtimoiy himoya qilish to’g’risida treninglar o’tkazadi. Bu esa ijtimoiy qadriyatlar va keys Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities Volume 16, March , 2023 69 https://periodica.com menejmenti standartlariga asoslangan holda ijtimoiy ish amaliyotining tarkibiy qismlarini qamrab oladi va shu o’rinda mahorat maktabi bo’lib xizmat qiladi.

M18	**Ko'p bolali oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Ko'p bolali oila tushunchasi. O'zbekistonda ko'p bolali oilalarga qaratilgan imtiyozlar.Ko'p bolali oilalar bilan isjtimoiy ish texnologiyalari.
III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar 36 s. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
S1	Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat
S2	Oila ijtimoiy ish ob'ekti sifatida
S3	Ijtimoiy ishda mahalla institutining roli
S3	Bolalar bilan ijtimoiy ishning normativ-huquqiy va aksiologik asoslari
S4	Oila bilan ijtimoiy ishning tashkiliy jihatlari
S5	Oilalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S6	Addiktiv xatti harakat va uning namoyon bo'lishi
S7	Ayollarga qaratilgan ijtimoiy ish
S8	Ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ish
S9	Xavf ostida bo'lgan bolalarning umumiy xususiyatlari
S10	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan bolalarni ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash
S11	Bolalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S12	Aholida giyohvandlikning oldini olish bo'yicha ishlarni tashkil etishning strategiyasi va asosiy yo'nalishlari. Narkomaniyaning birlamchi, ikkilamchi va uchinchi darajali profilaktikasi. Ijtimoiy reklama.
S13	Alkogolizm (alkogolizm va alkogol kasalligi. Alkogolizmning oldini olish choralari.
S14	Tamaki chekish va tamaki chekishni oldini olish choralari.
S15	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan ayollarga qaratilgan ijtimoiy yordam va ularni qo'llab-quvvatlash
S16	Yosh oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish texnologiyalari
S17	Ko'p bolali oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish
S18	Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza 26 s.	
M19	**Migrantlarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Aholi migratsiyasi — aholining yashash joyini o'zgartirishi bilan bog'liq ko'chishi. Aholi migratsiyasi aholining muhim muammolaridan biri bo'lib, unta kishilarning oddiy mexanik ko'chish harakati deb emas, balki ijtimoiy-iqtisodiy hayotning ko'p tomonlarini qamragan murakkab ijtimoiy jarayon sifatida qaraladi. Aholi migratsiyasi. aholini joylashishi, yerni xo'jalik jihatdan o'zlashtirish, ishlab chiqaruvchi kuchlarni rivojlantirish, irqlar, tillar va xalqlarning paydo bo'lishi va aralashib ketish jarayonlari bilan bog'liq
M20	**Tabiiy ofatlardan jabr ko'rganlarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Tabiiy ofat – bu favqulodda xarakterga ega bo'lgan va aholining normal faoliyatining buzilishiga, odamlarning o'limiga, moddiy boyliklarning yo'q qilinishiga va yo'q qilinishiga olib keladigan tabiiy hodisa.

M18	**Ko'p bolali oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Ko'p bolali oila tushunchasi. O'zbekistonda ko'p bolali oilalarga qaratilgan imtiyozlar.Ko'p bolali oilalar bilan isjtimoiy ish texnologiyalari.
III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar 36 s. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
S1	Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat
S2	Oila ijtimoiy ish ob'ekti sifatida
S3	Ijtimoiy ishda mahalla institutining roli
S3	Bolalar bilan ijtimoiy ishning normativ-huquqiy va aksiologik asoslari
S4	Oila bilan ijtimoiy ishning tashkiliy jihatlari
S5	Oilalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S6	Addiktiv xatti harakat va uning namoyon bo'lishi
S7	Ayollarga qaratilgan ijtimoiy ish
S8	Ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ish
S9	Xavf ostida bo'lgan bolalarning umumiy xususiyatlari
S10	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan bolalarni ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash
S11	Bolalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S12	Aholida giyohvandlikning oldini olish bo'yicha ishlarni tashkil etishning strategiyasi va asosiy yo'nalishlari. Narkomaniyaning birlamchi, ikkilamchi va uchinchi darajali profilaktikasi. Ijtimoiy reklama.
S13	Alkogolizm (alkogolizm va alkogol kasalligi. Alkogolizmning oldini olish choralari.
S14	Tamaki chekish va tamaki chekishni oldini olish choralari.
S15	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan ayollarga qaratilgan ijtimoiy yordam va ularni qo'llab-quvvatlash
S16	Yosh oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish texnologiyalari
S17	Ko'p bolali oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish
S18	Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza 26 s.	
M19	**Migrantlarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Aholi migratsiyasi — aholining yashash joyini o'zgartirishi bilan bog'liq ko'chishi. Aholi migratsiyasi aholining muhim muammolaridan biri bo'lib, unta kishilarning oddiy mexanik ko'chish harakati deb emas, balki ijtimoiy-iqtisodiy hayotning ko'p tomonlarini qamragan murakkab ijtimoiy jarayon sifatida qaraladi. Aholi migratsiyasi. aholini joylashishi, yerni xo'jalik jihatdan o'zlashtirish, ishlab chiqaruvchi kuchlarni rivojlantirish, irqlar, tillar va xalqlarning paydo bo'lishi va aralashib ketish jarayonlari bilan bog'liq
M20	**Tabiiy ofatlardan jabr ko'rganlarga qaratilgan ijtimoiy ish.** Tabiiy ofat – bu favqulodda xarakterga ega bo'lgan va aholining normal faoliyatining buzilishiga, odamlarning o'limiga, moddiy boyliklarning yo'q qilinishiga va yo'q qilinishiga olib keladigan tabiiy hodisa.

M21	**Deviant xulqli yoshlar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari.** Hozirgi vaqtda mamlakatimiz aholisi tarkibida 18 yoshgacha bo‘lgan shaxslar, ya’ni voyaga yetmaganlar aholining 40%dan ortig‘ini tashkil etmoqda. Bu esa voyaga yetmaganlar orasida mavjud bo‘lgan muammolarga alohida e’tibor qaratish, ularning yechimini topishni talab qiladi 4 . Demak, davlatimiz siyosatining asosiy maqsadi yoshlarimizning hayotda, jamiyatda o‘z o‘rnini topishi, munosib hayot tarziga ega bo‘lishlari, jamiyatimizning kelajakda yanada gullab yashnashi uchun munosib farzand bo‘lib, unib-ulg‘ayishlari uchun zamin yaratishdan iborat.
M22	**Yoshlar bilan ijtimoiy ishning huquqiy asoslari.** Yoshlar ijtimoiy guruhi hozirgi zamon jamiyatining ijtimoiy hayotida murakkab ko‘rinishga ega tabaqa va qatlam sifatida o‘zini namoyon etmoqda. Shu boisdan ham bugungi kunda yoshlar va ularning mamlakatimiz hayotida tutgan o‘rni, yoshlar muammolari va ularni hal etish masalalari davlat siyosati darajasida ahamiyat kasb etmoqda.
M23	**Keksalar bilan ijtimoiy ishning o’ziga xos jihatlari.** O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 27.12.2023 yildagi PQ-410-son
M24	**Keksalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari.** O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 27.12.2023 yildagi PQ-410-son
M25	**O’zbekistonda nogironligi bor shaxslarga qaratilgan ijtimoiy siyosat.** Butun jahonda nogironligi bo’lgan shaxslarning ularning huquqlari, ayniqsa, yoshlarning ta’lim olishi, salomatligini saqlashi, mehnat qilishi, o’zi va oilasi uchun yetarlicha turmush sharoitiga ega bo’lishi, ijtimoiy himoya qilishning huquqiy kafolatlarini yaratish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biriga aylangan. O’zbekistonda kechayotgan demokratik jarayonlar, islohotlar istiqboli jamiyatning asosiy bunyodkor kuchi bo’lgan barcha yoshlarning ijtimoiylashuvi, faolligi, tashabbuskorligi va salohiyati, milliy g’oya, demokratik qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalashga ko’p jihatdan bog’liq. Ushbu jaraenlarni amalga oshirishda nogironligi bor yoshlarning alohida o’rni bor. Bugungi kunda respublikamizda 984 mingdan ortiq nogironligi bo’lgan shaxslar yashasa, ularning 60 foizini aynan yoshlar tashkil etishini hisobga olsak ushbu masala yanada dolzarblashadi.
M26	**Nogironligi bor shaxslarga yo’naltirilgan ijtimoiy ish texnologiyalari.** Nogironligi bo’lgan shaxslarni himoya qilish sohasidagi O’zbekiston Respublikasi davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biri – nogironligi bo’lgan shaxslarning Konstitutsiyamizda ko’zda tutilgan shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy huquq va erkinliklarini xalqaro huquqning umume’tirof etilgan printsiplari va normalari hamda O’zbekiston qo’shilgan xalqaro shartnomalarga muvofiq holda, boshqa fuqarolar bilan teng ravishda ta’minlash hisoblanadi.

M27	**Kam ta'minlangan fuqarolar bilan ijtimoiy ish.** Kam ta'minlangan aholi qatlamlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorning mazmun va mohiyati.
M28	**Kam ta'minlangan fuqarolar bilan ijtimoiy ish shakllari.** Kam ta'minlangan oilalarni ijtimoiy himoyalashni kuchaytirishga oid tadbirlar.
M29	**Ishsiz fuqarolar bilan ijtimoiy ishni tashkillashtirish.** Ish bilan ta'minlanish — fuqarolarning qonun hujjatlariga zid kelmaydigan, o'z shaxsiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish bilan bog'liq bo'lgan, ularga ish haqi (mehnat daromadi) keltiradigan faoliyatidir.Unumli va ijodiy mehnat qilishga bo'lgan o'z qobiliyatlarini tasarruf etish va qonun hujjatlari bilan taqiqlanmagan har qanday faoliyat, shu jumladan haq to'lanadigan ishni bajarishga aloqasi bo'lmagan faoliyat bilan shug'ullanish mutlaq huquqi fuqarolarga tegishlidir.
M30	**Ishsiz fuqarolar bilan ijtimoiy ishning usullari va shakllari.** Ishsiz fuqarolar va ishsiz aholini kasbga o'rgatish aholi bandligiga ko'maklashish borasida olib borilayotgan faol siyosatning muhim omili bo'lib, bozor iqtisodiyotini rivojlantirish, kadrlar sifatini oshirish, bandligini ta'minlashga salmoqli hissa qo'shmoqda. O'zbekiston Respublikasining "Aholining bandligi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining qonuni, 20.10.2020 yildagi O'RQ-642-soniga asosan ishsizlar deganda ishi va daromadi bo'lmagan, munosib ish topish maqsadida bandlik xizmati organlarida ro'yxatga olingan, mehnatga layoqatli fuqarolar kiradi. ish uchun va uni boshlashga tayyor (ishdan bo'shatilgan fuqarolar uchun ishdan bo'shatish nafaqasi ish haqi va taqsimlanmagan o'rtacha ish haqi sifatida hisobga olinmaydi)
M31	**Muayyan yashash joyi bo'lmagan fuqarolar bilan ijtimoiy ish.** "Ichki ishlar organlarining muayyan yashash joyiga ega bo'lmagan shaxslarni reabilitatsiya qilish markazlari to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida"gi hukumat qarori (VMQ-309, 26.04.2018 y) O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 29.12.2021 yildagi 785-son.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar 28

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.

S1	Migrantlarga qaratilgan ijtimoiy ish
S2	Tabiiy ofatlardan jabr ko'rganlarga qaratilgan ijtimoiy ish
S3	Deviant xulqli yoshlar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S4	Yoshlar bilan ijtimoiy ishning huquqiy asoslari
S5	Keksalar bilan ijtimoiy ishning o'ziga xos jihatlari
S6	Keksalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
S7	O'zbekistonda nogironligi bor shaxslarga qaratilgan ijtimoiy siyosat
S8	Nogironligi bor shaxslarga yo'naltirilgan ijtimoiy ish texnologiyalari

S9	Kam ta'minlangan fuqarolar bilan ijtimoiy ish
S10	Kam ta'minlangan fuqarolar bilan ijtimoiy ish shakllari
S11	Ishsizlik ijtimoiy iqtisodiy muammo sifatida
S12	Ishsiz fuqarolar bilan ijtimoiy ishni tashkillashtirish
S13	Ishsiz fuqarolar bilan ijtimoiy ishning usullari va shakllari
S14	Doimiy yashash joyi bo'lmagan fuqarolar bilan ijtimoiy ish

IV. **Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Oilaga qaratilgan ijtimoiy siyosat
2.	Oila ijtimoiy ish ob'ekti sifatida
3.	Ijtimoiy ishda mahalla institutining roli
4.	Bolalar bilan ijtimoiy ishning normativ-huquqiy va aksiologik asoslari
5.	Oila bilan ijtimoiy ishning tashkiliy jihatlari
6.	Oilalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
7.	Addiktiv xatti harakat va uning namoyon bo'lishi
8.	Ayollarga qaratilgan ijtimoiy ish
9.	Ijtimoiy moslashuv markazlarida ijtimoiy ish
10.	Xavf ostida bo'lgan bolalarning umumiy xususiyatlari
11.	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan bolalarni ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash
12.	Bolalar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
13.	Aholida giyohvandlikning oldini olish bo'yicha ishlarni tashkil etishning strategiyasi va asosiy yo'nalishlari. Narkomaniyaning birlamchi, ikkilamchi va uchinchi darajali profilaktikasi. Ijtimoiy reklama.
14.	Alkogolizm (alkogolizm va alkogol kasalligi. Alkogolizmning oldini olish choralari.
15.	Tamaki chekish va tamaki chekishni oldini olish choralari.
16.	Qiyin hayotiy vaziyatlarda bo'lgan ayollarga qaratilgan ijtimoiy yordam va ularni qo'llab-quvvatlash
17.	Yosh oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish texnologiyalari
18.	Ko'p bolali oilalarga qaratilgan ijtimoiy ish
19.	Migrantlarga qaratilgan ijtimoiy ish
20.	Tabiiy ofatlardan jabr ko'rganlarga qaratilgan ijtimoiy ish
21.	Deviant xulqli yoshlar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari
22.	Yoshlar bilan ijtimoiy ishning huquqiy asoslari

"Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Shu mazmunda MT da nazarda tutilgan mavzular haqida talabalar ish olib borishadi. Barcha keltirilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: **"Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish"** fanidan talabalar, ushbu mavzuga oid tadqiqotlar ko'lami, ushbu yordamga muhtoj guruhning o'ziga xos muammo va jihatlarini hamda ular bilan ijtimoiy ish olib borish texnologiyasi haqida ***tasavvur va bilimga ega bo'lishi;*** Talaba **"Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish"** fanining alohida fan sifatida mavqyeiga ega bo'lishi, o'rganilayotgan fanining dolzarb muammolarini to'g'ri talqin qilish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.*** • Talaba o'zlashtirayotgan fan bo'yicha egallagan bilimlarini tahlil qilish to'plangan tajribani ilmiy va pedagogik amaliyotda samarali qo'llash ***malakalariga ega bo'lishi kerak.***
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; *munozara,* *o'z-o'zini nazorat.* "Aqliy hujum", "Muammo"; Krossvord Annogrammalar Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6. ASOSIY ADABIYOTLAR:

Asosiy adabiyotlar:

1. Социальная работа с различными группами населения. Под ред. Н.Ф. Басова. Издательство:Проспект. 663 стр.

2. Ганиева Маърифат Ҳабибовна. Ижтимоий иш асослари. Методик кулланма - Тошкент, 2010 й. - 92 бет.

3. Ganieva M.X., Kayumov K-, Sherov M.B. Ijtimoiy ishga kirish. Darslik. T.: Fan, 2020.

4. Muzaffarov F.D., Nafiddinova X.R. Ijtimoiy ish tarixi. O'quv qo'llanma. Toshkent 2023y.152 b.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toskkent: O'bbekiston. 2017.

2. Павленок П. Введение в профессию социалный работник. - М., 1998.

3. Шубина А.В. Особый ребенок: уход и развитие. Методичекое пособие. - Ташкент: РССАД. 2009.

4. Ахунджаенов а С.А., Ганибаева Ш.К., Ганиева М.Х., Карамян М.Х. Система социалной защиты детей в Узбекистане: состояние и перспективы. - Ташкент: МУҲАРРИР, 2011. - 136 с.

5. Ганиева М.Х. Введение в социальную работу. Методическое пособие. - Ташкент. 2011. - 96 с.

6. Ganieva M.X., Karamyan M.X., Latipova N. M Ijtimoiy ish asoslari. O'quv- uslubiy qo'llanma. - Toshkent: JAHON PRINT. 2012.-8 2 6.

7. Павленок П. Введение в профессию социалный работник. - М., 1998.

AXBOROT MANBALARI:

http://www.ziyonet.uz/

7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "___" ________dagi 1 -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **Baxriyeva D.X.** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti.
9.	**Taqrizchilar:** **Salimov Yu.** – Viloyat mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi Bandlikka ko'maklashish, tadbirkorlik va oilaviy biznesni rivojlantirish bo'limi boshlig'i, sotsiologiya fanlari nomzodi. (93) 34545898 **Negmatov I.** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Sotsiologiya va ijtimoiy ish kafedrasi mudiri, dotsent(tel:(94) 5353602).

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Normamatova M.N.

Kafedra mudiri: **I.Negmatov**

Fakultet dekani: **A.Aymatov**

Sh. Rashidov nomidagi
SamDU O'quv ishlari bo'yicha
1-prorektor: **A. S. Soleyev**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti Baxriyeva D.H. tomonidan tayyorlangan 60920100 – Ijtimoiy ish (faoliyatning turli sohalari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi uchun tuzilgan "Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Huquq sotsiologiyasi sotsiologiya va huquqshunoslikning ilmiy sohasi sifatida ancha uzoq tarixga ega (yuz yildan ortiq), ammo mustaqil sotsiologik va huquqiy gumanitar fan sifatida u faqat 20-asrning ikkinchi yarmida huquqiy va huquqshunoslikni tizimli ravishda birlashtirgan holda institutsionallashtirildi. sotsiologik ilmiy bilimlar. Zamonaviy milliy huquqiy ta'lim tizimida huquq sotsiologiyasi umumiy nazariy va umumta'lim xarakteriga ega mustaqil o'quv fanidir. Huquq sotsiologiyasi – huquq va davlat haqidagi fanlar tizimi sifatida huquqshunoslik hamda jamiyat haqidagi fan sifatida, turli ijtimoiy tizimlarning shakllanishi, rivojlanishi va o'zaro ta'sirining xususiyatlari, tendentsiyalari va qonuniyatlari to'g'risidagi fan sifatidagi huquqshunoslik haqidagi ilmiy bilimlarni sintez qiluvchi ilmiy bilimlarning fanlararo tarmog'i hisoblanadi.

Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar
fakulteti, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish"
kafedrasi mudiri,
falsafa fanlari nomzodi **dotsent I.Negmatov**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI • SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI • PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIY-SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti Baxriyeva D.H. tomonidan tayyorlangan 60920100 – Ijtimoiy ish (faoliyatning turli sohalari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi uchun tuzilgan "Aholining turli guruhlari bilan ijtimoiy ish" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Huquq – davlat tomonidan belgilangan yoki tasdiqlangan umuman majburiy ijtimoiy normalar tizimi. U huquqiy munosabatlar va fuqaroning davlat tomonidan mustahkamlanadigan, kafolatlanadigan va muhofaza etiladigan asosiy huquqlarini o'z ichiga oladi. Huquq davlat bo'lib uyushgan jamiyatda paydo bo'ladi va mulkchilik munosabatlarini, xo'jalik aloqalari mexanizmini mustahkamlaydi, mehnat va uning mahsulotlarini jamiyat a'zolari o'rtasida muayyan o'lchov va shakllarda taqsimlab turuvchi vazifasini o'taydi (fuqarolik huquqi, mehnat huquqi); vakolatli organlar, davlat boshqaruvi organlari shakllanishi, tartibi, faoliyatini belgilab beradi, nizolarni qay yo'sinda hal qilish kerakligini, mavjud ijtimoiy munosabatlarni buzishga qarshi kurash choralarini (jinoyat huquqi, protsessual huquq) belgilaydi, shaxslar o'rtasidagi munosabatlarning xilma-xil shakllariga ta'sir ko'rsatadi (oilaviy huquq). Huquq normalari boshqa ijtimoiy tartibga soluvchi normalar (din, axloq, odat va boshqalar)dan o'zining majburiyligi bilan ajralib turadi.

Huquq sotsiologiyasi sotsiologiya va huquqshunoslikning ilmiy sohasi sifatida ancha uzoq tarixga ega (yuz yildan ortiq), ammo mustaqil sotsiologik va huquqiy gumanitar fan sifatida u faqat 20-asrning ikkinchi yarmida huquqiy va huquqshunoslikni tizimli ravishda birlashtirgan holda institutsionallashtirildi. sotsiologik ilmiy bilimlar. Zamonaviy milliy huquqiy ta'lim tizimida huquq sotsiologiyasi umumiy nazariy va umumta'lim xarakteriga ega mustaqil o'quv fanidir. Huquq sotsiologiyasi – huquq va davlat haqidagi fanlar tizimi sifatida huquqshunoslik hamda jamiyat haqidagi fan sifatida, turli ijtimoiy tizimlarning shakllanishi, rivojlanishi va o'zaro ta'sirining xususiyatlari, tendentsiyalari va qonuniyatlari to'g'risidagi fan sifatidagi huquqshunoslik haqidagi ilmiy bilimlarni sintez qiluvchi ilmiy bilimlarning fanlararo tarmog'i hisoblanadi.

Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Viloyat Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi "Bandlikka ko'maklashish, tadbirkorlik va oilaviy biznesni rivojlantirish" bo'limi boshlig'i, sotsiologiya fanlari nomzodi **Salimov Yu.G'.**